

Takım Sporcularında Atılganlık Düzeyinin Çatışma Eğilimine Etkisi

Ercan POLAT* * Hanifi ÜZÜM***

Özet

Bu çalışmada takım sporcularının bazı değişkenler çerçevesinde atılganlık düzeyinin çatışma eğilimine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini amatör ve profesyonel olarak spor yapan toplam n=134 sporcudan oluşmuştur. Veri toplama aracı olarak, “Çatışma Eğilimi Ölçeği ” ile “Rathus Atılganlık Envanteri” kullanılmıştır. Veriler; betimsel istatistik, Pearson korelasyon ve basit doğrusal regresyon analizi ile çözümlenmiştir. Sonuç olarak cinsiyet, eğitim düzeyi, spor branşı, sporculuk seviyesi değişkenlerine göre çoğunlukla sporcuların atılganlık düzeyi ile çatışma eğilimleri arasında düşük düzeyde negatif anlamlı ilişki bulunmuştur. Yine bulgulara göre sporcularda atılganlığın çatışma eğilimi üzerindeki etki gücünün oldukça sınırlı olduğu da söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Çatışma eğilimi, Atılganlık, Takım sporcusu

The Effect of Assertiveness Level on the Conflict Tendency of Team Players*

Abstract

This study aims to analyze the effect of assertiveness level on the conflict tendency of team players regarding certain variables. The sample of the study is totally n=134 amateur and professional players. Data were collected via “Conflict Tendency Scale” and “Rathus Assertiveness Inventory” The data was analyzed with Descriptive Statistics, Pearson Correlational Analysis and Basic Linear Regression. It revealed that there was low negative meaningful difference between assertiveness and conflict tendency regarding to sex, age, sport age, marital status, educational level, sportiveness level (amateur- professional) and sport branch of team players. Considering these findings, it can be said that assertiveness has quite limited effect on the conflict tendency of sportspeople.

Key Words: Conflict tendency, Assertiveness, Team player

* Bu Çalışmanın bir kısmı 11. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi’nde poster bildiri olarak sunulmuştur.

**Doç.Dr. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Niğde, Türkiye, ercihanpolat@hotmail.com

***Dr.Öğr. Üyesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Bolu, Türkiye, uzum_h@ibu.edu.tr

GİRİŞ

Günümüzde spor, içinde yaşadığımız toplumsal yaşamdan ayrı düşünülmemektedir. Spor sosyolojisi ve spor psikolojisi alanlarında yapılan araştırmalara göre spor; toplumsal yapının bir yansıması olarak görülmektedir. Sporun bireyin kişiliğinin gelişmesinde, karakterinin şekillenmesinde, kendine olan güveninin artmasında, sosyal bir insan olmasında, pratik düşünme yeteneğinin gelişmesinde, zihinsel olduğu kadar, bedensel ve ruhsal olarak da sağlıklı olabilmesinde önemli etkisi bulunmaktadır (Güçlü ve Yentür, 2008). Bu açıklamalar doğrultusunda spor yapan bireylerin ve özellikle elit sporcuların dışa dönük ve atılgan bir karaktere sahip olabileceğini söyleyebiliriz.

İlk kez Wolpe ve Lazarus, (1966) tarafından tanımlanan atılganlık; “başkalarını küçük görmeden onları yadsımayan bireylerin kendi haklarını koruyabilme, duygu ve düşüncelerini açıkça anlatabilme yolu olarak geliştirilen bir çeşit ilişkiler biçimi” olarak tanımlanmaktadır (Kamaraj, 2004). Atılgan bireyler haklarının farkında olup diğerlerinin haklarına da saygı gösterirken olumlu ve olumsuz düşüncelerini açık ve dürüst bir şekilde ortaya koyup, kişisel davranış ve düşünceleriyle ilgili tüm sorumlulukları alabilir ve etkili iletişim kurabilirler. Çekingen davranış ya da saldırganlık ise iletişimi engelleyen faktörlerdendir. Dolayısıyla atılgan davranış kişiler arası iletişimi olumlu yönde etkileyen bir özellik olarak görülmektedir. (Deniz, 1997). Atılgan davranış düzeyi düşük olan bireyler diğer kişilerle pasif ilişkiler kurarlar veya kişiler arası ilişkilerde saldırgan davranışlar sergileyebilirler. Bu nedenle atılganlık becerisinin insanların toplum içerisinde kendilerini sağlıklı bir biçimde ifade edebilmeleri için gerekli olduğu söylenebilir. Atılganlık becerisi sonradan kazanılan bir özelliktir. Özellikle genç bireylerin atılganlık düzeylerinin geliştirilmesinde beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılımın yararlı olabileceği belirtilmektedir (Erarslan, 2015). Çünkü beden eğitimi ve spor, karakteri şekillendirir, işbirliği yapmayı öğretir, kişisel disiplini geliştirir, mücadeleyi öğretir, cesareti artırır. Aynı zamanda saldırganlık dürtülerini doğal yolla ve sosyal kurallara uygun olarak boşaltmayı

sağlar, hoşgörüyü iyimserliği artırır (Bostancı, Şebin ve Erail, 2017).

İnsanlarla olan karşılıklı ilişkilerin yoğun olarak yaşandığı örgütlerin tümünde çatışmadan söz etmek mümkündür. Farklı düzeylerde ortaya çıkan çatışmaların kapsamlı ve standart tanımını yapmak oldukça zordur. Yaygın olarak kullanılan bir tanımla çatışma “bir seçeneği tercih etmede bireyin ya da bir gurubun güçlülükle karşılaşması ve bunun sonucu olarak karar verme mekanizmalarında bozulma” olarak ifade edilebilir (Can, 1997). Bir spor kulübü içerisinde de antrenör, sporcu ve yöneticiler arasında çatışmalar yaşanabilir. Bu çatışmalar kulüplerde iyi yönetilmez ise takım ruhunu zedeleyici ve kulübe zarar verici takım içi gruplaşmalara neden olabilir (Yancı, Donuk ve Şahin, 2011). Özellikle spor örgütleri içerisindeki pek çok sebebe dayalı çatışmaların iletişim kaynaklı olduğu söylenebilir. Aktif bir örgüt içerisinde sürekli etkileşim önemli ve kaçınılmaz bir unsurdur. Ancak bu etkileşim kişisel gelişimi olumlu yönde etkileyen, örgütün amaçlarının etkin bir şekilde yürütülmesini sağlayan tarzda gerçekleştirildiği sürece başarılıdır. Yapılan çalışmalar etkin olarak kullanılmayan çatışmalı iletişimin, örgüt içindeki bireyler arasında dayanışma ve iş birliğinin kesilmesine, çalışan bireylerin stres ve verimsizlik yaşamalarına, iş doyumunun düşmesine ve iş üzerinde konsantre olamamaya, umursamazlığa ve gerilemeye neden olduğunu göstermektedir (Coşkuner, 1994).

Spor örgütlerinde etkili iletişim önemli kavramlardan birisidir. Özellikle takım branşlarında, sporcular branşlarına yönelik belirli bir amacı gerçekleştirmek için örgütlenmiş bu kurumların çalışanları konumdadırlar. Sporcuların daha etkin ve verimli bir şekilde performans göstermelerini sağlamak için atılganlık ve iletişimsel çatışma eğilimlerine yönelik bir takım bilgileri elde etmek gerek antrenörlerin ve gerekse yöneticilerin kurumlarındaki örgütsel iklimin optimum düzeye çıkarılmasına yardımcı olması bakımından oldukça önemli olabilir. Çünkü Bireysel branşlarda sporcu için kişisel düşünceler ve egoları tatmin etme düşüncesi üst safhada olduğu söylenebilirken, takım sporu için takımla birlikte uyumlu hareket

etmek, aynı ruhu taşımak ve ekip çalışması düşüncesinin bulunduğu söylenebilir. Takım sporları sporcuya birçok kazanımı da beraberinde getirebilir. Örneğin sporcular arasındaki dayanışma, birlikte hareket edebilme sporcuların kişiliklerinde olumlu bir gelişime neden olabilir (Karayol, 2013).

Özellikle Takım halinde çalışma zamanla kişiye böyle bir ortamda nasıl hareket edeceğini öğretir. Takım sporları sayesinde insanlar ve gruplar arasındaki sosyal ilişki ve bağların kuvvetlendiğine, sosyal mesafelerin kısaldığına inanılır (Öztürk, Efe, ve Koparan, 2007). İletişim becerileri hâkimiyeti sosyallik, dışa dönüklük, atılganlık ya da yakınlık gösterme gibi bazı iletişimle ilgili kişilik özellikleriyle açıklanabilmektedir. Takım sporu ve bireysel spor yapan sporcuların farklılıklarını kişilik özellikleri ve çeşitli psikolojik boyutlarda ortaya koyan çalışmalara da, özellikle düzenli spor yapıyor olmanın yapılan spor türüne bakılmaksızın kişinin iletişim becerilerini pozitif yönde etkileyebileceği öne sürülmektedir (Öztürk, Soytürk, Ada, ve Çamlıyer, 2011). Dolayısıyla gerek atılganlığın gerekse sporun özelliklerine bakıldığında atılganlığın ve sporun kişiye ortak davranış şekilleri kazandırdığı, söylenebilir (Kul ve Demirel, 2015). Ayrıca sporun ve atılganlığın kişiye kazandırdığı özellikler aynı zamanda onların iletişim becerilerini geliştirerek yaşanacak çatışmaları önleyebilir.

Öğülmüş'e (2001) göre kişiler arası çatışma aslında bir kişiler arası problem durumudur. Nedenleri farklı olmakla birlikte kişilerarası problem, "etkileşimde bulunan taraflardan en az birinin mevcut etkileşim biçimi ile ideal etkileşim biçimi arasındaki farkı algıladığı, bu fark yüzünden gerginlik hissettiği, gerginliği ortadan kaldırmak için girişimlerde bulunduğu, ancak girişimlerinin engellendiği bir durum olarak tanımlanmaktadır. Kişiler arası problemlerin çözümü, kişiler arası iletişimin etkili olup olmamasına bağlıdır. Atılganlık ve kişiler arası problem çözme aynı zamanda kişinin çevresini nasıl algıladığıyla ilgili bir durumdur. Kişinin çevresindeki insanları nasıl algıladığı hem problem çözme yeteneklerini hem de atılganlık düzeylerini etkileyecektir (Güneş, Arslan, ve Eliüşük, 2014). Literatür incelendiğinde atılganlık ve çatışma eğilimi konusunu bütüncül bir şekilde ele alan bir

araştırmaya rastlanmamıştır. Sporcuların davranış biçimlerinin grup bütünlüğüne olan etkilerini ortaya koyacak araştırmalar, uygulamada takımın performansı ve verimliliği açısından yönetsel anlamda doğru adımların atılmasına yardımcı olmaktadır. Bu araştırma da atılganlık ve çatışma bağlamında bezer bir amaca hizmet ettiği için önemlidir. Bu noktalardan hareketle yapılan bu çalışmada takım sporcularının atılganlık düzeyleri ile çatışma eğilimlerinin bazı değişkenlerle birlikte incelenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Betimsel nitelikli yapılan bu araştırmada ilişki tarama modeli (Karasar, 2016) kullanılmıştır.

Araştırma Grubu

Araştırma grubu amatör ve profesyonel olarak spor yapan 39 kadın, 95 erkek olmak üzere araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden toplam n=134 takım sporcusundan oluşmuştur. Araştırma grubuna seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemiyle (Büyükoztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017) ulaşılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket yönteminden yararlanılmıştır. Üç bölümden oluşan anketin birinci bölümünde kişisel bilgi formu, ikinci bölümünde Dökmen (1986) tarafından geliştirilen "Çatışma Eğilimi Ölçeği (ÇEÖ)" ve üçüncü bölümde Rathus (1973) (Rathus Assertiveness Schedule) tarafından geliştirilen ve Voltan (1980) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan "Rathus Atılganlık Envanteri (RAE)" kullanılmıştır.

ÇEÖ; 53 maddeli ve 5'li Likert tipindedir. Maddelerin 31 pozitif 22'si de negatiftir. Ölçek; Aktif Çatışma, Pasif Çatışma, Varoluş Çatışması, Tümünden Reddetme, Önyargılı Çatışma, Yoğunluk Çatışması, Aktif Önyargılı Çatışma, Pasif Tümünden Reddetme, İnsancıl Yaklaşım ve Kişisel Özellikler olmak üzere on altı boyuttan oluşmuştur. Ölçeğin toplam puanları 53 ile 265 arasında değişmektedir. Alınan yüksek puan bireylerin kişiler arası

ilişkilerinde çatışmalara girme eğilimlerinin yüksekliğini göstermektedir. Ölçeğe ilişkin analizlerin tümü toplam puan üzerinden gerçekleştirilmiştir. ÇEÖ'nün bu çalışma için yapılan güvenilirlik analizinde, güvenilirlik katsayısı $\alpha = 0.80$ olarak tespit edilmiştir.

RAE; ise 30 maddeli 6'lı likert tipi şeklindedir. Ölçek -3 ile +3 arasında puanlamaya sahiptir ve 0 puan yoktur. Maddelerin 17'si negatif iken 13'ü de pozitiftir. Tek boyutlu olarak geliştirilen ölçeğin toplam puanları ise -90 ile +90 arasındadır. En çok çekingenlik -90 en çok atılganlık da +90'dır. RAE'nin bu çalışma için yapılan güvenilirlik analizinde ise Cronbach alfa katsayısı $\alpha = 0.83$ olarak tespit edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Veriler toplanırken iki eğitilmiş yardımcıdan faydalanılmıştır.

Eğitilmiş yardımcıların verilerin nasıl toplanması gerektiğine ilişkin bilgi verilmiştir. Dağıtılan anketlerden 134'ü geçerli kabul edilerek değerlendirmeye alınmıştır.

Verilerin Analizi

Veriler SPSS istatistik programında çözümlenmiştir. Öncelikle verilere ilişkin tanımlayıcı istatistikler yapılmıştır. Daha sonra Skewness ve Kurtosis değerlerine bakılarak normallik analizleri gerçekleştirilmiştir. Normallik dağılımlarına göre parametrik testlerden faydalanılmıştır. Çıkarımsal istatistiklerden ilişki karşılaştırmaları için Pearson Korelasyon analizi ve yordama gücü karşılaştırmaları için basit doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Tanımlayıcı istatistikler

Değişken	Grup	f	%	Toplam	\bar{x}	S	En az	En çok
Cinsiyet	Erkek	95	70,9	134				
	Kadın	39	29,1					
Eğitim Durumu	Lise ve alt	57	42,5	133				
	Üniversite ve üst	76	56,7					
	Futbol	59	44,0					
Spor Branşı	Basketbol	42	31,3	134				
	Voleybol	33	24,6					
Sporculuk Seviyesi	Amatör	74	55,2	134				
	Profesyonel	60	44,8					
Yaş				134	22,16	4,05	14,00	39,00
ÇEÖ				134	147,33	19,96	85,00	183,00
RAE				134	19,80	24,10	-47,00	69,00

Tablo 1 de cinsiyet, eğitim durumu, spor branşı ve sporculuk seviyesinin yüzde frekans dağılımları ile yaş, ÇEÖ ve RAE'nin ortalama yaygınlık ölçüleri verilmiştir. Ölçeklerin ortalamaları incelendiğinde ise çatışma eğilim seviyesinin 147,33 puan ortalamasına sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca göre

katılımcıların orta seviye çatışma eğilimine sahip olduğu görülmektedir. Rathus atılganlık envanteri sonuçlarına göre ise elde edilen ortalama puan 19,80'dir. Bu sonuca göre katılımcıların atılganlık yönünün çekingenlik yönüne göre az da olsa daha ön planda olduğu söylenebilir.

Tablo 2. Farklı değişkenlere göre ÇEÖ ve RAE toplam puanları arasındaki ilişkiler

			ÇEÖ	
			n	r
Cinsiyet	Kadın	RAE	39	-0,12
	Erkek	RAE	95	-0,35**
Eğitim Durumu	Lise ve alt	RAE	57	-0,22
	Üniversite ve üst	RAE	76	-0,34**
Spor Branşı	Futbol	RAE	59	-0,31*
	Basketbol	RAE	42	-0,31*
Sporculuk Seviyesi	Voleybol	RAE	33	-0,20
	Amatör	RAE	74	-0,24*
Toplam	Profesyonel	RAE	60	-0,31*
		RAE	134	-0,27**

*p<0,05 **p< 0.01

Tablo 2 incelendiğinde; toplam atılganlık puanı ile çatışma eğilimi puanı arasında negatif yönde, ($r=-0,27$) düşük düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur. Cinsiyetler arası karşılaştırmada kadınların çatışma eğilimi ve atılganlık puanları arasında ilişki bulunmazken erkeklerde negatif yönde anlamlı düşük düzey ilişki ($r= -0,35$) bulunmuştur. Eğitim durumuna göre üniversite ve üst seviyede eğitime sahip sporcuların çatışma ve atılganlık puanları arasında anlamlı negatif korelasyon ($r= -0,34$) bulunmuştur. Spor branşı değişkenine göre futbol ve basketbol branş sporcularında anlamlı negatif korelasyon bulunurken ($r= -0,31$) voleybol branşında anlamlı ilişki yoktur. Sporculuk seviyesine göre hem amatör sporcularda hem de profesyonel sporcularda anlamlı düşük düzey negatif korelasyon bulunmuştur ($r= -0,24$; $r= -0,31$). Profesyonel sporcularda ilişkinin gücü çok az da olsa daha yüksektir.

Tablo 3'de Farklı değişkenlere göre RAE'nin ÇEÖ'yu yordama gücünün değerlendirilmesi amacıyla yapılan basit doğrusal regresyon analizi sonuçları verilmiştir. Katılımcıların toplamı üzerinden değerlendirme yapıldığında RAE'nin ÇEÖ üzerinde negatif yönlü anlamlı yordayıcı ($p<0,01$; $R^2=0,073$; $Beta=-0,27$) gücünün olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre RAE'nin ÇEÖ üzerinde % 7'lik açıklama gücü vardır.

Cinsiyet açısından gruplara ayrılarak yapılan analiz sonuçlarına göre kadın sporcularda anlamlı yordayıcı güç bulunmazken ($p>0,05$),

erkeklerde ise negatif yönlü anlamlı yordayıcı ($p<0,01$; $R^2=0,120$; $Beta=-0,35$) güç tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre Erkeklerde RAE'nin ÇEÖ üzerinde %12'lik bir açıklama gücü vardır.

Eğitim durumu açısından gruplara ayrılarak yapılan analiz sonuçlarına göre lise ve daha alt düzeyde eğitim seviyesine sahip sporcularda anlamlı yordayıcı güç bulunmazken ($p>0,05$), üniversite ve daha üst eğitim seviyesine ait sporcularda negatif yönlü anlamlı yordayıcı ($p<0,01$; $R^2=0,116$; $Beta=-0,34$) güç tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre üniversite ve daha üst eğitim seviyesine ait sporcularda RAE'nin ÇEÖ üzerinde %12'lik bir açıklama gücü vardır.

Spor branşları açısından gruplara ayrılarak yapılan analiz sonuçlarına göre voleybol sporcularında anlamlı yordayıcı güç bulunmazken ($p>0,05$), futbol ($p<0,05$; $R^2=0,098$; $Beta=-0,31$) ve basketbol ($p<0,05$; $R^2=0,096$; $Beta=-0,31$) sporcularında negatif yönlü anlamlı yordayıcı güç tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre her iki branş sporcularında da RAE'nin ÇEÖ üzerinde %10'luk bir açıklama gücü vardır.

Sporculuk durumu açısından gruplara ayrılarak yapılan analiz sonuçlarına göre hem amatör ($p<0,05$; $R^2=0,057$; $Beta=-0,24$), hem de profesyonel ($p<0,05$; $R^2=0,094$; $Beta=-0,31$) sporcularda negatif yönlü anlamlı yordayıcı güç tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre RAE'nin ÇEÖ üzerinde amatör sporcularda %6'lık, profesyonel sporcularda ise %9'luk açıklama gücü vardır.

Tablo 3. Farklı değişkenlerde RAE'nin ÇEÖ'yü açıklamasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları

Değişkenler	Gruplar	Değişken	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar		p
			B	Std. hata	Beta	t	
Cinsiyet	Kadın	(Sabit)	150,23	3,82		39,25	0,01
		RAE	-0,08	0,11	-0,12	-0,73	0,47
	R= 0,119	R ² = 0,014	F= 0,53	p= 0,47			
	Erkek	(Sabit)	154,83	2,43		63,75	0,01
		RAE	-0,29	0,08	-0,35	-3,56	0,01
	R= 0,346	R ² = 0,120	F= 12,68	p= 0,00			
Eğitim seviyesi	Lise ve alt	(Sabit)	149,51	3,51		42,62	0,01
		RAE	-0,21	0,13	-0,22	-1,67	0,10
	R= 0,220	R ² = 0,049	F= 2,81	p= 0,10			
	Üniversite ve üst	(Sabit)	155,76	2,42		64,42	0,01
		RAE	-0,23	0,07	-0,34	-3,12	0,01
	R= 0,341	R ² = 0,116	F= 9,74	p= 0,00			
Spor branşı	Futbol	(Sabit)	153,14	3,21		47,69	0,01
		RAE	-0,29	0,12	-0,31	-2,48	0,02
	R= 0,313	R ² = 0,098	F= 6,17	p= 0,02			
	Basketbol	(Sabit)	154,63	3,17		48,68	0,01
		RAE	-0,21	0,10	-0,31	-2,06	0,04
	R= 0,310	R ² = 0,096	F= 4,26	p= 0,04			
Voleybol	(Sabit)	152,45	4,68		32,55	0,01	
	RAE	-0,14	0,12	-0,20	-1,16	0,25	
R= 0,204	R ² = 0,042	F= 1,35	p= 0,25				
Sporculuk durumu	Amatör	(Sabit)	153,35	2,50		61,24	0,01
		RAE	-0,16	0,08	-0,24	-2,08	0,04
	R= 0,238	R ² = 0,057	F= 4,32	p= 0,04			
	Profesyonel	(Sabit)	153,51	3,53		43,46	0,01
		RAE	-0,281	0,11	-0,31	-2,45	0,02
	R= 0,307	R ² = 0,094	F= 6,02	p= 0,02			
Toplam	(Sabit)	153,20	2,05		74,86	0,01	
	RAE	-0,21	0,07	-0,27	-3,22	0,01	
R= 0,270,	R ² =0,073	F=10,38,	p= 0,00				

Bağımlı değişken: ÇEÖ

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bulgular incelendiğinde katılımcıların orta seviye çatışma eğilimine sahip olduğu görülmektedir olduğu belirlenmiştir (Tablo 1). Aydın ve Kutlu (2001) hemşireler üzerinde yaptıkları araştırmada ve Barut (2004) ise öğretmenler üzerine yaptığı araştırmada çatışma eğilimi ortalamasını bu araştırmadan

daha yüksek bulmuşlardır. Bu sonuçlar takım sporcularının çatışma eğilimlerinin daha düşük olduğunu göstermektedir. Bu durumun sebebinin yaptıkları sporun etkileşimsel gücü gereği olduğu düşünülmüştür.

Sporcuların atılganlık düzeyi ortalama puanının az da olsa atılganlık yönünde yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 1). Böylece sporcuların kısmen de olsa atılganlığa sahip oldukları söylenebilir. Araştırmacılar Erarslan, (2015)'da özellikle genç bireylerin atılganlık düzeylerinin geliştirilmesinde beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılımın etkisi olabileceğini öne sürmektedir. Bunun yanı sıra Arı (1989) üniversite öğrenciler üzerine yaptığı araştırmasında atılganlık puanlarını benzer bulmuştur. Yine Deniz (1997) de aynı evren üzerine yaptığı araştırmasında benzer sonuçlar elde etmiştir. dolayısıyla sporcuların atılganlık seviyesinin ortalamanın üzerinde olmasının sebebinin sporun bir etkisi olduğunu düşündürmektedir.

Toplam atılganlık puanı ile çatışma eğilimi puanı arasında negatif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur (Tablo 2). Cinsiyetler arası karşılaştırmada kadınların çatışma eğilimi ve atılganlık puanları arasında ilişki bulunmazken erkeklerde negatif yönde anlamlı düşük düzey ilişki bulunmuştur. Eğitim durumuna göre üniversite ve üst seviyede eğitime sahip sporcuların çatışma ve atılganlık puanları arasında anlamlı negatif korelasyon bulunmuştur. Spor branşı değişkenine göre futbol ve basketbol branş sporcularında anlamlı negatif korelasyon bulunurken voleybol branşında anlamlı ilişki

yoktur. Sporculuk seviyesine göre hem amatör sporcularda hem de profesyonel sporcularda anlamlı düşük düzey negatif korelasyon bulunmuştur. Yani sporcuların atılganlık düzeyi yükseldikçe çatışma eğilimleri azalmaktadır. Bununla birlikte bu ilişkinin gücü ise zayıftır. Daha atılgan bireylerin çatışma eğilimlerinin daha düşük olduğu söylenebilir. Atılganlık; “başkalarını küçük görmeden onları yadsımayan bireylerin kendi haklarını koruyabilme, duygu ve düşüncelerini açıkça anlatabilme yolu olarak geliştirilen bir çeşit ilişkiler biçimi” olarak tanımlanmaktadır (Wolpe ve Lazarus, 1966). Dolayısıyla atılgan bireyler çekingen ve saldırgan davranış göstermeyen daha sosyal ve iletişim becerisi daha yüksek bireyler olarak ifade edilmektedir (Deniz, 1997). Buradan hareketle sporculardaki atılganlık düzeyi arttıkça çatışma eğilimlerinin düşmesi mantıklı bir sonuç olarak ortaya çıkmaktadır.

Özetle bu araştırma göstermiştir ki atılganlık çatışma eğilimini etkileyen önemli bir değişkendir. Dolayısıyla bireylerin atılganlık düzeyleri incelenerek grup üzerinde yaratacağı etkiler tahmin edilebilir. Bununla birlikte farklı örneklerle yapılacak yeni araştırmalar elde edilen bu bilginin daha sağlam temellere oturmasına yardım edecektir.

KAYNAKÇA

- Arı, R. (1989). *Üniversite öğrencilerinin başkan ben durumları ile bazı özlük niteliklerinin ben durumlarına, atılganlık ve uyum düzeylerine etkisi*. Doktora Tezi. Ankara: HÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydın, R., ve Kutlu, Y. (2001). Hemşirelerde iş doyumunu ve kişilerarası çatışma eğilimi ile ilgili değişkenler ve iş doyumunun çatışma eğilimi ile olan ilişkisini belirleme. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 5, 37-45.
- Barut, Y. (2004). Öğretmenlerin empatik eğilim düzeyleri ile çatışma eğilimi düzeylerinin değişkenler açısından incelenmesi. 13. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi, Malatya*.
- Bostancı, Ö., Oda, B., Şebin, K., ve Erail, S. (2017). 1–13 Yaş Öğrencilerin Spor Yapma Durumlarına Göre İyimsellik İle Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 19,(4): 205-217.
- Büyüköztürk Ş., Kılıç Çakmak E., Akgün Ö.E., Karadeniz Ş. ve Demirel F. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 23.Baskı, Ankara: Pagem Akademi.
- Can, H. (1997). *Organizasyon ve Yönetim*. Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Coşkun, A. (1994). *İletişim Becerisini Geliştirme Eğitiminin İş Görenlerin İletişim Çatışmalarına Girme Eğilimlerine, Yalnızlık Düzeylerine ve İş doyumlarına etkisi*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Ana Bilim Dalı, Ankara,.
- Deniz, M.E. (1997). *Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet ve Kültürel Farka Dayalı*

- Atılganlıkları Üzerine Bir Atılganlık Eğitimi Denemesi*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Dökmen, Ü. (1986). *Yüz İfadeleri Konusunda Verilen Eğitimin Duygusal Yüz İfadelerini Teşhis Becerisi Ve İletişim Çatışmalarına Girme Eğilimi Üzerindeki Etkisi*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erarslan, M. (2015). Üniversite Spor Bölümü Öğrencilerinin Atılganlık ve Karar Verme Stilllerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 4(1): 214 – 223.
- Güçlü, M. ve Yentür, J. (2008). Milli Takım Düzeyindeki Elit Bayan Sporcuların Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeyleri İle Bedenlerini Algılama Düzeylerinin Karşılaştırılması. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, VI (4) 183-192.
- Güneş, F., Arslan, C. ve Eliüşük, A. (2014). Atılganlık Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Kişiler Arası Problem Çözme, Algılanan Sosyal Destek ve Atılganlık Düzeyleri Üzerine Etkisi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 3(1): 456 – 474.
- Kamaraj, İ. (2004). *Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması ve Beş Yaş Çocuklarının Atılganlık Sosyal Becerisini Kazanmalarında Eğitimci Drama Programının Etkisi*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar-İlkeler-Teknikler*. 31.Basım, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karayol, M. (2013). *Takım Sporları ve Doğa Sporları Yapan Erkek Sporcuların Liderlik Özelliklerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Kul, M. ve Demirel, M. (2015). Lise Öğrencilerinin Spor Değişkenine Göre Sosyal Beceri ve Atılganlık Düzeylerinin Karşılaştırılması. *International Journal of Cultural and Social Studies (IntJCSS)*,1: 41-54.
- Küçük, V., ve Koç, H. (2015). Psiko - Sosyal Gelişim Süreci İçerisinde İnsan ve Spor İlişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (10).
- Öğülmüş, S. (2001). *Kişilerarası Sorun Çözme Becerileri ve Eğitimi*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Öztürk, F., Efe, M., ve Koparan, Ş. (2007). 14-16 Yaş Grubu Kızlarda Hentbol Çalışmalarının Sosyal Yetkinlik Beklentisi ve Atılganlık Üzerine Etkisi. *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe J. of Sport Sciences*, 18 (4), 147-155.
- Öztürk, T. Ö., Soytürk, M., Ada, E.N.D., ve Çamlıyer, H. (2011). Üniversite Takımlarında Sporcu Olan Öğrencilerle Spor Yapmayan Öğrencilerin İletişim Becerisi Düzeylerinin Karşılaştırılması *Hacettepe J. of Sport Sciences*, 22 (2), 43–53.
- Rathus, S.A. (1973) 30-Item Schedule for Assesing Assertive Behavior. *Behavior Therapy*, 4: 398-406,.
- Voltan, N., (1980) Rathus Atılganlık Envanterinin Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. *Psikoloji Dergisi*, V(10): 23-25,.
- Wolpe, J. ve Lazarus, A.A. (1966). *Behavior therapy techniques*. New York, Elmsford: Pergamon Press.
- Yancı, H.B.A., Donuk, B. ve Şahin, S. (2011). Spor Kulüplerinde Örgütsel Çatışma Yönetimi. *İ.Ü. Spor Bilimleri Dergisi*. 3, 168-172.